

4.4.6. Gdy zdarza się coś, co szkodzi nietoperzom...

4.4.6.1. Czy każdy nietoperz potrzebuje pomocy?

Pomagać też trzeba umieć – same dobre chęci niestety nie wystarczą. Każdego roku do centrów rehabilitacji trafiają setki zwierząt, które niepotrzebnie wyrwano z ich naturalnego środowiska. Choć gotowość do niesienia pomocy jest chwalebna i miła, musimy mieć świadomość, że zwierzęta nie zawsze tej pomocy potrzebują.

Nietoperz wymaga naszej interwencji jedynie w przypadkach, kiedy:

- jest ranny lub miał bezpośredni kontakt z drapieżnikiem,
- jest aktywny, rusza się, ale nie chce odlecieć,
- wykazuje nienaturalne zachowanie – znajduje się w łatwo dostępnym, oświetlonym miejscu,
- jest młody i niezdolny do lotu.

4.4.6.2. Jak rozpoznać, że nietoperz jest ranny lub chory?

Jeżeli zwierzę ma na sobie ślady krwi, to sprawa jest oczywista, a pomoc potrzebna niezwłocznie. Z reguły nie jesteśmy jednak specjalistami i nie potrafimy dokonać dokładnych oględzin jego ciała, bo nawet nie wiemy, jak go trzymać w ręce – i zarówno ze względu na nasze, jak i jego bezpieczeństwo, nie powinniśmy tego robić. Możemy jednak zwrócić uwagę na pewne elementy. Warto przyjrzeć się błonie skrzydeł, czy nie jest rozdarta lub podziurawiona. Można też zwrócić uwagę na kości ręki, czyli skrzydła – czy nie posiadają

Dokładne oglądanie nietoperzy to delikatna sprawa... Przy okazji można podejrzeć i inne stworzenia – tu akurat na błonie skrzydłowej pasożyty z rodziny Spinturnicidae; fot. Grzegorz Błachowski

nabiegłych krwią zgrubień, które mogą świadczyć o złamaniu. Nawet jeżeli nie widzimy obrażeń na ciele, a byliśmy świadkiem kontaktu nietoperza z drapieżnikiem (bo został np. zaatakowany przez kota lub podziobany przez wronę), to w tym wypadku również powinien być on zbadany przez weterynarza.

Czasem zdarza się, że nietoperze nie posiadają żadnych obrażeń, ale pomimo tego nie wykazują zainteresowania wzbiciem się do lotu. Zwierzę takie może być z jakiegoś powodu osłabione – z przyczyn naturalnych (jak choroba i pasożyty wewnętrzne) lub w wyniku interakcji z otoczeniem (jak kolizja lub zamknięcie w jakiejś pułapce, np. zamkniętym pomieszczeniu). Dzięki możliwości zapadnięcia w stan odrętwienia nietoperze potrafią oszczędzać zasoby energetyczne i obyć się bez jedzenia przez dłuższy czas. Zasoby tłuszczu mogą się jednak wyczerpać, a podwyższona temperatura otoczenia może utrudnić zapadnięcie w tzw. torpor, czyli stan kontrolowanego obniżenia temperatury ciała. To grozi też utratą wody, a w konsekwencji odwodnieniem. Dlatego nietoperz, który np. latał przez kilka dni zimą po ogrzewanej klatce schodowej lub wpadł latem do wiadra, beczki lub słoika na strychu, może potrzebować profesjonalnej opieki. To samo dotyczy osobników, które znajdziemy na zewnątrz lub leżące na ziemi.

4.4.6.3. Znalazłem małego (czy na pewno?) nietoperza

Większość informacji, jakie otrzymujemy w sprawie znalezionego zwierzęcia, zaczyna się od stwierdzenia, że nietoperz jest mały lub młody i bezwzględnie potrzebuje pomocy. Jednak jak już wiemy, niewielki rozmiar nietoperza nie musi świadczyć o jego młodym wieku. Najmniejszy krajowy gatunek jest mniejszy od pudełka zapalek. Jak zatem poznać, czy znalezione przez nas zwierzę to nietoperzowe dziecko? Powinniśmy zwrócić uwagę przede wszystkim na termin. Na młode, nielotne nietoperze możemy trafić **tylko w okresie od czerwca do sierpnia**. Drugim ważnym czynnikiem jest obecność futra. Małe nietoperzyki rodzą się łyse i z czasem okrywają się delikatnym, krótkim meszkiem, przypominającym zamsz. Dorosłe zwierzęta mają długie futerko – stojące lub kładące się wzdłuż ciała. Pod koniec sierpnia można trafić na osobniki, które wyglądają prawie jak dorosłe, ale mogą jeszcze nie być w pełni samodzielne.

Jeżeli nie jesteśmy pewni tego, czy nietoperz jest ranny, chory, młody, czy dorosły, możemy poradzić się specjalisty. Zwierzę zabezpieczamy we wspomniany wcześniej sposób (np. w kartonik) i dzwoniemy lub piszemy do chiropterologa. Dorosłe nietoperze przetrzymujemy najlepiej w chłodnym miejscu, a młode w bardzo ciepłym. Nie należy zanosić nietoperzy do schronisk dla psów i kotów oraz ogrodów zoologicznych, ponieważ nie są to placówki przeznaczone do przyjmowania dzikich zwierząt. Jeżeli chcemy go zawieźć do azylu dla tych ostatnich, warto najpierw zadzwonić i zapytać, czy pracujące osoby w ogóle wiedzą, co z takim rodzyńkiem zrobić. Są to na tyle specyficzne ssaki, że nie każdy chce się podjąć opieki nad nimi. Do tego, że względu na mało uzasadniony strach przed wściekłą, lekarze weterynarii nie chcą przyjmować nietoperzy do swoich lecznic. Jeżeli jednak znajdziemy chętnego do pomocy fachowca, można przekazać mu kilka wskazówek, znajdujących się w następnym podrozdziale.

4.4.6.4. Kilka wskazówek dla lekarza weterynarii

Jeśli do gabinetu weterynaryjnego przyniesiono nietoperza, trzeba się zastanowić, co może mu dolegać. Aby ułatwić sobie oględziny, można zastosować znieczulenie wziewne lub, przy jego braku, włożyć nietoperza na około godzinę do lodówki w celu wywołania odrętwienia. Tego drugiego sposobu nie można jednak stosować u zwierząt wykazujących objawy odwodnienia i niedożywienia. W celu zdiagnozowania odwodnienia należy delikatnie złapać i unieść znajdujący się między łopatkami nietoperza fałd luźnej skóry, na wysokość od 0,5 do 1 cm. Można to zrobić przy pomocy tępo zakończonej pęsety. Aby poznać, czy nietoperz jest wychudzony, trzeba przyjrzeć się bokom jego ciała oraz przestrzeni między łopatkami. Jeżeli między łopatkami znajduje się wyraźne zagłębienie, a część ciała pomiędzy miednicą a klatką piersiową jest mocno wcięta tak, że wyraźnie zaznacza się linia kręgosłupa, to znaczy, że jest mocno wychudzony. W takim przypadku konieczne jest podawanie standardowych płynów nawadniających. Przy osłabieniu i braku apetytu można podawać preparaty na bazie witaminy B₁₂, a przy konieczności poprawy kondycji organizmu – odżywki dla rekonwalescentów przeznaczone dla zwierząt domowych. Młode nietoperze można karmić dobrej jakości preparatem mlekozastępczym dla szceniąt.

Próby odchowania młodych nietoperzy nieczęsto kończą się sukcesem; fot. Grzegorz Błachowski

Aby stwierdzić uszkodzenia ciała, należy przejrzeć kości kończyn, a także przeczesać futro w poszukiwaniu miejsc przebicia skóry. W przypadku wystąpienia takowych można stosować techniki mikrochirurgiczne, amputacje i szycie. W przypadku kontaktu nietoperza z kotem konieczne jest bezzwłoczne podanie antybiotyku. Ssaki te reagują dobrze na większość najczęściej podawanych antybiotyków i środków przeciwzapalnych, aplikowanych zarówno podskórnym, jak i doustnym. U nietoperzy zdarzają się również uszkodzenia na tle neurologicznym, wtedy należy podawać witaminy z grupy B.

Z góry dziękujemy wszystkim weterynarzom, którzy okażą wrażliwość i chęć pomocy tym nietypowym pacjentom. W razie jakichkolwiek wątpliwości zapraszamy do skontaktowania się ze specjalistami od nietoperzy, których spis znajduje się na stronie www.nietoperze.pl.